

SLOVENSKI SOKOL.

Štev. 9. in 10.

V Ljubljani, 25. septembra 1904.

Leto I.

Po slavnosti!

II.

Minilo je šumno, bleščeče vrvenje slavnostnih dni in vrnili smo se vsi k vsakdanjemu delu, k tihemu, toda važnemu temu delu, ki nas je upravičilo k dnem, polnim razvnetja, in nas upraviči tudi v bodoče.

Kaj je posledek naše slavnosti, h kakšnim nadam nas upravičuje njen uspeh, kakšne učinke bode imela na prihodnje sokolsko naše življenje, na razvoj misli, ki smo ji posvetili svoj trud? Mi ne stojimo, nismo stali in se nikdar ne postavimo na stran onih, ki sam prazen ropot in vnanji blišč smatrajo za važen čin, mi se predobro zavedamo, da so se naše narodne slavnosti, iz početka tako povzdigujoče in vse pomembne, tudi vsled tega pogubile, da so se, preveč ponavljane, povsakdanjile, da so se naposled često prirejale, le da bi se priredile, ne da bi bil vselej globlji notranji povod izpodbujal k njim.

Ne tako naša slavnost. Ona nas je spomnila najkrasnejše dobe mogočno vzbujenega narodnega življenja, zanjo nas je upravičila, kakor k vsakemu pravemu in izrednemu prazniku, dolga vrsta delavnih dni; mislimo si te dneve, polne močatega, trdega dela sokolskega, v stran, in za slavnost bi ne bilo upravičenosti, da — tudi ne možnosti.

Mi smo smeli slaviti tak praznik, to je oznanjal že oni neskončni triumfalni izprevod naš, kjer so nas vsi sloji prebivalstva v neštevilnih trumah preiskreno pričakovali, to je oznanjal oni krasni, prelepi in nepozabni vtisk javne telovadbe, ki je tisoče rodoljubnih mož in žen, ki je nas same napolnila z navdušenjem, to je zvenelo iz močatih, povznašajočih govorov, ki so se v vseh slavnostnih dneh ponosno glasili k nam.

Ali je bilo med nami mlačnežev in maloumnikov? Nočemo, da ne smemo domnevati. Toliko pa je gotovo, da je sijajni uspeh slavnosti nas vse napolnil z novim zaupanjem v sveto sokolsko stvar, da je ona naše misli mogočno vzprožila, nas k novemu, vztrajnemu in resnično sokolskemu delu vse navdahnila. Same besede, sama obrazložba vendar nikdar ne nadomesti dejanstvenega nazora; mi pa smo uzrli na lastne oči, v resnični sliki lastno svojo stvar v polni, brezprimerni krasoti, svežosti in sili njeni, in ta slika ostane neizbrisna v naši duši, ona nas vse napolnjuje s ponosom na našo nalogo v narodnem življenju in nas izpodbuja k vztrajnosti in nadaljnji delavnosti, še izdatnejši,

še energičnejši, da dosežemo še sijajnejših uspehov.

In teh uspehov hočemo doseči sedaj tudi s tem, da se spojimo vsi v tesnejše ustrojstvo, da se združimo v zvezo sokolskih društev. Tudi tu smo hoteli, da ide dejanje pred besedo, da nas podani dokaz nezatiirljive življenjske moči vse napolni z trdnim zaupanjem v novo naše podjetje.

Nemogoča je sedaj napačna misel, da more zveza sokolskih društev delavnost v društvu samem nadomeščevati. Kar nas je povzdignilo, je pridnost in delo, ki ju je vsako društvo v sebi samem energično razvilo. Vsakdanji trud, vztrajen in razumen, le ta nas reši in više povznese. Skupno ustrojstvo more tej težnji dati novih podnetov, toda ne je nadomestiti; ali zavest, da pripadamo eni veliki celoti, nas mora vse povzdigniti in zvišati sokolski naš ponos, zavest, da v določenih časih kot celota stopimo pred narod svoj, mora delavnost v vsakem društvu zvišati; ona ne strpi mlačne ravnodušnosti, ona nas po-

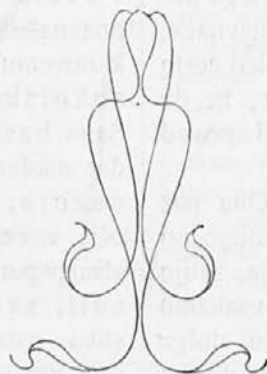
vzbudi k temu, da se vsakokrat dovršenejše, mogočnejše pokažemo pred javnostjo.

A ne samo pred lastnim svojim narodom! . . . Sokolska misel dobiva velikega pomena za vse Slovanstvo, ki živimo ž njim v skupni tej državi, in postaja nova močna vez plemen, po rodu in jeziku si sorodnih, vez od drugih trdnejša, stvarnejša in trajnejša.

Združimo se! Pod novim tem geslom vzrašča sokolska misel v velekrasno celoto . . .

To je pomen naše skupne slavnosti; s povzneseno mislijo, s srcem ponosneje bijočim mislimo nazaj nanjo. Seznali smo se, okrepili smo se, navdušili smo se k delu novemu in izdatnemu. Na zdar! Na svidenje pri prihodnji vsesokolski slavnosti!

Tako je pisal nesmrtni ustanovitelj Sokolstva v „Sokolu“ l. 1882. po veličastnem prvem vsesokolskem zletu v Pragi. Kakor bi bil pisal po naši slavnosti, za „Slovenskega Sokola“, slovenskim Skoolom!

Stik Sokolstva pred mestno hišo.

II. vsesokolski zlet v Ljubljani.

(Konec.)

Prvi dan.

Prvi dan slavnosti, 16. julij, je bil odmenjen sprejemu in pozdravu gostov, ki so prišli v številu, v kolikršnem še nikdar ne k nobeni slovenski slavnosti.

Jasen dan, obetajoč, da se mu pridruži vsaj še dva lepa dneva. Ljubljana si živahno izpopolnjuje praznično svojo obleko. Po vseh ulicah plapolajo zastave, mnoga okna in balkoni so že okrašeni s cvetjem in zelenjem ter s pestrimi preprogami. Ljubljanski meščani in pred vsem mestna občina se trudijo, da dobi mesto kar najlepši okras, da kar najsijajneje sprejme slovansko Sokolstvo, počasti ljube goste slovanske in slovenske. Na Dunajski cesti se dovršuje velikanski slavolok; sredi njegovega oboka razpenja mogočen sokol krila nad daleč vidnim sokolskim pozdravom „Na zdar!“ Pod Tivolijem se dogotavljajo zadnje priprave na telovadišču in na velikem travniku, kjer se bo vršila ljudska veselica. Po ulicah, po izprehajališčih vrvi živahno življenje. Mnogo tujcev je prišlo že v petek zvečer in v soboto zjutraj. Ogledujejo si mesto, čudijo se njegovemu znamenitemu napredku, divijo se krasoti okolice. Zanimanje vzbuja slikoviti kraj šibeniških Sokolov, ki jih je 25 dospelo že v petek pred polnočjo v Ljubljano. Vzlic pozni uri jih je na kolodvoru sprejela mnogoštevilna množica. Tudi nekateri češki sokolski odličnjaki so že v Ljub-

ljani. Došli so že tudi poročevalci nekaterih čeških in hrvaških listov.

Za soboto popoldne je bil prijavljen prihod sokolskih vlakov. Po dvanajstih se na južnem kolodvoru in pred njim začne zbirati velikanska množica občinstva. Po eni popoldne se pripelje prvi vlak. Po daljših in krajših presledkih prispejo drugi, tretji, četrti . . . Ljubljanski Sokol pošilja k njim deputacije, trikrat pa gre korporativno na kolodvor z društveno godbo. Nastopa v presenetljivem številu, spremlja ga čimdalje večja množica. Na kolodvoru in pred njim se tare občinstva, vse ulice od kolodvora do Narodnega doma so polne oduševljene množice, ki razvneto daje duška svojim čutom. Ljubljana prekipeva navdušenosti, ki jo vzbujajo že takoj ob prihodu disciplinirane čete sokolske. Sokolstvo si pridobi na mah srca vseh, vse tekmuje, da kar najtopleje, najsijajneje pozdravi to slovansko armado.

S prvim vlakom, ob četrti na dve popoldne, so prišli dunajski Sokoli (65), moravski Sokoli (4 župe s 106 člani) in pa 29 karlovških Sokolov. Sprejela jih je deputacija ljubljanskega „Sokola“, pozdravil jih je načelnik dr. Viktor Murnik. Za Čeha je odgovoril navdušeno Josef Mauerhart, tajnik nižjeavstrijske župe, za Hrvate dr. B. Vinković, starosta karlovškega „Sokola“. Po obedu na kolo-

dvoru so odkorakali Sokoli na odkazana jim stanovanja. Občinstvo je presenečalo že tu veliko število čeških Sokolov. Občudovanje je vzbujal vzorni njih nastop; hitro in tiho, v vzglednem redu so izstopili iz vlakov, strumno so odkorakali v mesto, pozdravljeni z gromovitimi „na zdar“ in „živio“ klici.

Okoli 3. ure popoldne so se pripeljali goriški, idrijski, puljski in pazinski „Sokol“, skupaj okoli 100 Sokolov. Pozdravil jih je podstarosta ljubljanskega „Sokola“ dr. Vladimir Ravnihar. Idrijski „Sokol“ je pripeljal s seboj precejšnje število sokolskega naraščaja, 6 do 10 let starih dečkov, ki so vzbujali nemalo pozornost po svojem lepem, pravilnem nastopu, kakor bi že bili „veliki“ Sokoli.

Z gorenjskim vlakom je prišel „Sokol“ iz Kranja (nad 50 članov), takisto iskreno pozdravljen.

Proti 6. uri so z brzovlakom došli Sokoli iz Zagreba (60), Varaždina (19), iz Moravske Ostrave (3), Poljske Ostrave (1), Nachoda (3), Přivoza (3); dalje iz Celja (68), Ljutomera (29), Zagorja (4). Največjo pozornost pa so vzbujali: zastopnik poljskega Sokolstva Lev Krobicki iz Bochnije v Galiciji, deputacija „Dušana Silnega“ iz Belgrada: dr. Gjorgje Petković in Atanasije Popović, deputacija bolgarskega telovadnega društva „Junak“ iz Sofije: Pešo Radojev in Bogdan Jončev. Občinstvo se je divilo prekrasnemu, slikovitemu kroju srbskih in bolgarskih gostov. Došlece je ljubljanski „Sokol“ sprejel korporativno, pozdravil jih je na restavracijskem vrtu s pristrnimi besedami dr. Vlad. Ravnihar. V imenu Hrvatov se je zahvalil podstarosta zagrebškega „Sokola“ Josip Hanuš, v imenu Čehov starosta nachodskega „Sokola“ dr. Jos. Čížek, v imenu Srbov dr. Petković, v imenu Bolgarov Radojev, za Poljake Krobicki, za štajerske Sokole pa starosta celjskega „Sokola“ dr. Ivan Dečko. Vsi govori, polni iskrosti in krepkosti, so vzbudili navdušen odmev v ogromni množici, zbrani na restavracijskem vrtu in pred njim. Ljubljanski „Sokol“, ki sta se mu pridružila še gorenjski in idrijski „Sokol“, je spremljalo odlične goste v „Narodni dom“. Vso pot so jim doneli nasprotni navdušeni pozdravi občinstva.

Prihodnji vlak je imel privedi prvi oddelek Sokolov s Češkega. Občinstvo, ki je naraščalo v čimdalje večjo maso, ga je nestrno pričakovalo. Ljubljanski „Sokol“ je bil zopet korporativno zbran na kolodvoru.

Po 7. uri prispe prvi posebni češki vlak. Mogočni „živio“ in „na zdar“ zadone iz tisočglave množice. Godba zaigra češko narodno himno. 800 Sokolov poskače iz vagonov in navdušeno odzdravlja občinstvu, ki ga pogled na nepregledno vrsto čvrstih čeških Sokolov vedno in vedno iznova izpodbuja h gromovitim pozdravom. Ko se orkan pozdravov nekoliko poleže, ogovori z navdušenim govorom g. župan Ivan Hribar v imenu mesta češke goste, poveljuje češki narod, ki se ponša z Žižko in Husom in ki koraka na čelu Slovanstva, zahvaljujoč se za novi sijajni dokaz čeških simpatij do Slovencev. Nato iskreno pozdravi starosta ljubljanskega „Sokola“ dr. Ivan Tavčar češko Sokolstvo v imenu ljubljanskega „Sokola“. Obema se zahvali prvi podstarosta Č. O. S. dr. Karel Pippich v navdušenem in navdušujočem govoru: „Prihajamo z vročo željo, zbratiti se s temi, ki so naši najboljši prijatelji. Ljubimo slovenski narod, ker nam je vedno vzorno izkazoval resnično in odkritosrčno bratstvo. Iz srca si želimo, da bi bil ves slovenski narod navdahnjen težnje, zbratiti se z nami v duhu sokolskem, v delu sokolskem in narodnem. Starosta ljubljanskega mesta je omenil velikega našega vojskovodje Žižke. Davno je minila slavna doba, ko se je tresel svet pod bobnečimi bojnimi vozovi njegovimi. Danes seveda nimamo njegove branilne moči proti premoči brezpravja in nasilstva. Toda tem nujnejše je zbrati vse moči k tekmi in borbi duhov, da pridobimo pravice slovanskemu narodu. Pravica mora streti nasilje in brezpravnost. Ali tudi v taki borbi duha je treba sile. Mi potrebujemo sile vseslovanske na ven v odkritosrčnem bratstvu, v združitvi resnice, v vzajemnosti dela, v slogi in edinosti. Ali potrebujemo vseslovanske moči tudi v notranji vrednosti svojega Sokolstva. Mi moramo osvoboditi iz slovanske duše, iz njene samoraslosti in samolastnosti vse, kar je slovanska čednost. Ali izruvati moramo vse, kar je v njej medlega in zlega, svadljivost in zavist, podvržnost in hlapčevstvo. In tako želimo pred vsem ljubljanskemu narodu slovanskemu, da bi bil zdrav in silen po duhu in vzletu sokolskem in da bi se na krilih moči, svobode in bratstva povznesel do višine stare svoje slave, iznova dobljene v boju za pravico in resnico.“

Z orjaškim glasom je govoril znameniti govornik. Mogočno se je razlegala njegova

beseda po vsem kolodvoru, stresala tisočere poslušalce, jim segala do dna srca, jih navdušila do solz. In ko je končal z gromovitim „na zdar!“, je zaoril in zagrmel buren odgovor. In vihar pozdravov je valoval dalje s kolodvora na ulico in se podvojil in potrojil v svoji moči, ko so se tam prikazale prve sokolske čete. Navdušenost Ljubljane je priklopila do viška. Vse se gnete, da bi videlo in pozdravilo slavno to češko Sokolstvo. Vso pot dela nepregledna množica velikanski špalir Čehom. Občinstvo kliče nepretrgoma: Živeli Čehi — dobro došli — na zdar!, maha s klobuki, robci, zastavicami. Gneča je povsod tolika, da se Sokolstvo le polagoma more pomikati naprej.

Enako navdušeno je pozdravilo neštevilno občinstvo tudi drugi posebni češki vlak, ki je pripeljal proti 9. uri okoli 600 čeških Sokolov in veliko število drugih gostov. Sprejela ga je deputacija ljubljanskega Sokola z godbo.

Prišli so nadalje novomeški, postojnski, solkanski, prvaški, tržaški in tržiški Sokoli, sprejeti navdušeno, istotako kakor v večjem ali manjšem številu došli zastopniki „Sokolov“ v Vukovaru, Osijeku, Senju in Gospiću, „seljaškega Sokola v Stativu“ (v seljaški nošnji), dalje „Sokolov“ na Sušaku, v Sapljetu, v Zadru in v Sarajevu. Izredno požrtvovalnost je pokazal lički „Sokol“ v Gospiću. Deseteri njegovi zastopniki pod vodstvom načelnika L. Nehronyja so morali prekoračiti 1700 m visoki Velebit, da so deloma na vozovih, deloma peš prišli do 42 km oddaljenega Karlobaga in dalje 85 km daleč do Reke.

Gostje so se takoj po prihodu v mesto ali v „Narodni dom“ razšli na svoja stanovanja. Ni bila majhna stvar, preskrbeti in odkazati stanovanja tolikemu številu Sokolov. Vse pa se je izvršilo hitro in v lepem redu. Stanovanjski odsek je svojo težko nalogo izvršil izvrstno.

Slovanski gostje so bili že tudi vso pot po slovenski zemlji predmet navdušenim poslavitvam. Na vsaki postaji jih je prisrčno pozdravljala slovenski narod. Zlasti sijajno so bili sprejeti na Gorenjskem in v Litiji, ki je bila vsa v zastavah. V Šiški na državnem kolodvoru sta prvi češki vlak pozdravila šišenski „Sokol“ in čitalnica z zastavo. Ob glavni cesti je z vsake hiše vihrala zastava.

* * *

Da se informirajo in pripravijo vse, kar treba za prihod in nastop, za stanovanja in hrano ogromnega števila čeških Sokolov, so došli v Ljubljano nekateri češki sokolski vodniki že nekaj dni pred zletom. Bili so to II. podstarosta Č. O. S., starosta „praškega Sokola“ in urednik „Sokola“ dr. Jos. E. Scheiner, podnačelnik Č. O. S. Jos. Klenka in član tehničnega odbora Č. O. S. ter načelnik „Sokola, Praha, Staré Město“ Boh. Havel. Brata Klenka in Havel sta požrtvovalno pomagala tudi pri zadnjih pripravah na telovadišču.

Čeških Sokolov je prišlo v Ljubljano okoli 1600. Z njimi je prišlo nad tisoč nesokolskih udeležnikov, posebno mnogo dam.

Priprave za tako velikansko udeležbo Sokolov so dale ogromnega dela. Znamenita izvedba tega dela nam kaže izbornost češke sokolske organizacije, pa tudi izredno vztrajnost in navdušenost čeških sokolskih delavcev.

Velik del pri delu je pripadal češkemu sokolskemu časopisju. Pred vsem sta se z vso vnemo zavzela za kar največjo in najlepšo udeležbo prva češka sokolska lista „Sokol“ in „Věstník sokolský“. Od novega leta že sta prinašala obširna poročila in temeljita navodila za naš zlet, poudarjala dalekosežni pomen njegov, poučevala češke Sokole o naših razmerah, splošnih in sokolskih, prijavila popise Ljubljane in drugih slovenskih mest in krajev, pripomogla tako češkemu Sokolom do dobrih vednosti o slovenskem narodu, o slovenski zemlji.

Ob zletu je izšel „Sokol“ v slavnostni obliki. V uvodnem članku: „Naprej zastava Slave!“ z vznesenimi besedami razpravlja dr. Jos. E. Scheiner, znameniti ta naslednik Tyršev v uredništvu prvega češkega sokolskega lista, o neprecenljivem pomenu vsesokolskih zletov, zlasti pa o važnosti našega zleta. Tudi v „Věstniku sokolskem“ je posvečen uvodnik našemu zletu. Temu listu, glasilu Č. O. S., ki ga že od njega postanka l. 1897. izborna ureja načelnik „Sokola“ v kralj. Vyšehradu in član tehničnega odbora Č. O. S., Rudolf Bílek, je bila tudi naloga, tolmačiti češkim telovadcem vaje za tekmovalno telovadbo in vsa tehnična navodila. Br. Bílek pa si je še posebnih zaslug pridobil za naš zlet, vodeč malone skozi pol leta obsežno dopisovanje s tehničnim odsekom ljubljanskega Sokola kakor v tehničnih tako tudi v vseh drugih zadevah, tičečih se češke odprave v Ljubljano.

Tudi ostali češki sokolski časopisi in češki dnevniki so navdušeno vneli Čeha k obisku Slovencev.

Za naš zlet je Č. O. S. izdala še posebne „Výletné Listy“ z mnogimi slikami Gorenjske, Ljubljane, Postojine i. t. d., s članki o Slovencih in slovenskih deželah ter o slovenskem Sokolstvu, z navodili za naš zlet in s kratkim češko-slovenskim slovarčkom. Na uvodnem mestu prinašajo „Výletné Listy“ krasno pesem dr. Karla Pippicha, I. podstaroste Č. O. S. in staroste Sokola v Chrudimu. Navdušeno pozdravlja sokolski pesnik deželo Kranjsko in belo Ljubljano in vneto pozivlje na koncu k delu in borbi v obrambo domovine:

— — — — —
 Ve bratství rovnost, v rovnosti síla
 a v síle pak mužné odvahy díla!
 To poslání naše, to Slovanstva svor!
 — — — — —
 Nám do dnes je údělem zápasů vír,
 ač v srdcích je zpěvnost a duše chce mír.
 Tot' Slovanů osud, povždy se bit.
 Nuž silou je třeba do boje jít!
 Vždy silou a vznětem do boje duchů
 a svalnatou paží do boje těl,
 když k obraně vlasti v zápolu ruchu
 je potřeba pěstí neb hloubavých čel!
 — — — — —
 — — — — — Kde naše jsou mety,
 tam vítězně v před, tam staniž náš voj!“

Hrvaških Sokolov je došlo na naš zlet okoli 220. Najštevilneje so bili zastopani zagrebški „Sokol“ s podstarostom Hanušem, urednikom hrvaškega „Sokola“ dr. Bučarjem, načelnikom Praunspergerjem in podnačelnikom Šulcejem na čelu, karlovški „Sokol“ s starostom dr. Vinkovičem in načelnikom Fezerincem, šibeniški „Sokol“ s starostom Stojičem in načelnikom Krasnikom, puljski „Sokol“ s star. Križem in načelnikom Suličjem, varaždinski „Sokol“ s star. dr. Magdičem in načelnikom Filipcem. Tolmač v tehničnih in drugih zadevah je bil hrvaškim telovadcem vrli hrvaški „Sokol“. V julijski številki je prijavil več slik Ljubljane in v podlistku popis Ljubljane ter znova pozval k mnogobrojni udeležbi hrvaško Sokolstvo.

Slovensko Sokolstvo se je udeležilo zleta s 490 člani v društveni opravi. Zastopana so bila vsa slovenska sokolska društva, nekatera so došla skoro celostevilno. Po številu sta se zlasti

odlikovala celjski in gorenjski „Sokol“. Ljubljanski Sokol, prireditelj slavnosti, je postavil 182 članov v društveni opravi. Tako mnogoštevilno doslej še nikdar ni nastopil.

V Ljubljani je bilo torej zbranih nad 2300 Sokolov. — —

Slovenski listi so prvi dan slavnosti prinesli gorke pozdrave slovanskemu Sokolstvu in slovanskim gostom. V slavnostni obliki je izšel „Slovenski Narod“, ki je že ves čas dolgotrajnih priprav prinašal obširna poročila o njih in zadnji mesec otvoril poseben predelek vsesokolskemu zletu s pojasnili o tekmovalni telovadbi, telovadnem sporedu i. dr. V slavnostni številki je v krasnem članku toplo pozdravljal sokolske goste in slovensko Sokolstvo, videč v njem spas in rešitev slovenskega naroda. „Ni nam še upal pogum, nismo še obupali o naši bodočnosti! Zasinila nam je na obzorju nova zvezda, ki nam vlija nove moči v telo, ki nam neti nov pogum in ki nas navdaja z novimi upi — to je ideja sokolska!.. Kakor kdaj preje, zremo sedaj mi Slovenci, videč prekrasni vzgled pri severnih naših bratih Čehih, svoj spas in svojo rešitev — v ideji sokolski!..“ Na prvi strani je prinesel Aškerčevo krepko in vznosito „Pesem slovanskih Sokolov“, ki končuje ponosno:

„Očini svoji smo ponos.
 Kdo nam je raven, kdo nam kos?
 V telesih zdravih duše zdrave.
 Junaki vsi od pet do glave!
 Vsak bodi svoj, vsak bodi jak!
 Slovan naj Sokol bode vsak!
 V dejanju Sokol in mišljenju,
 po srcu Sokol in čutenju!
 Ob rami ramo, dlan ob dlan!
 Pripravljeni smo vsi na bran.
 Naj složno brat podpira brata,
 da prej svoboda sine zlata!“

* * *

Zvečer med 8. in 9. uro se je v lepo okrašeni veliki dvorani „Narodnega doma“ vršil **slavnostni koncert** „Glasbene Matice“ na čast slovanskim gostom pod sijajnim vodstvom slavnega koncertnega vodje gospoda M. Hubada. Mojsrsko izšolani veliki zbor „Glasbene Matice“, 150 pevk in pevcev, je s čudovito eksaktnostjo in preciznostjo izvedel prekrasni spored 12 izvirnih najlepših slovenskih skladb, med njimi tudi pet najpriljubljenejših

slovenskih narodnih pesmi, harmoniziranih po g. M. Hubadu. Odlični gostje se niso mogli načuditi umetniški dovršenosti pevanja. Burna, navdušena hvala je donela znamenitemu zboru in njegovemu izvrstnemu vodji. „Glasbena Matica“ si je iznova oslavlila svoje ime.

Po koncertu so se sešli gostje k oficijalnemu **pozdravu** v „Narodni dom“ na vrt, ki je bil že ves dan torišče živahnemu prometu. Po 9. uri se je napolnil vrt do zadnjega kotička in še premnogi sokolski in zasebni udeležniki slavnosti se morajo zadovoljiti s hipnim pogledom na pestro življenje, na živahno gibanje, ki se razvija tu. V neštevilo čeških, hrvaških, poljskih, slovenskih Sokolov v ličnem kroju vzbujajo tvojo pozornost slikovite oprave srbskih in bolgarskih zastopnikov, te zanima seljaška obleka stativskih Sokolov, te mičejo brike Slovenke v narodnih nošah, občuduješ eleganco slovenskih dam. Vse giblje, vse vrvi, radost in navdušenost sijeta z obraza vsakemu. Vse slovanske jezike slišiš, Sokoli, Slovani iz vseh krajev širne zemlje slovanske se razumejo, se bratijo, se vesele svojega sestanka.

Starosta ljubljanskega Sokola dr. Ivan Tavčar povzdigne krasni svoj glas v pozdrav temu vsesokolskemu, temu vseslovanskemu kongresu:

„Bratje Sokoli!

„Ljubljanskemu Sokolu“ so napočili slavnostni dnevi! Za njega štiridesetletnico so se nam zbrali bratje iz vseh krajev širne naše carevine. Prihiti so, da posvetijo svojo ljubav našemu društvu, da bratijo svoje veselje z našo ponosno radostjo! Štirideset let je preteklo „Ljubljanskemu Sokolu“, a v tem slavnostnem trenutku smelo trdim, da v dolgi tej dobi društvo ni postalo starejše, nasprotno, da se je pomlajalo od leta do leta! In to je, kar nas danes s posebnim ponosom, s posebno srečo navdaja!

Napočili so nam torej slavnostni dnevi in praznovati jih hočemo s sokolskim navdušenjem, pa tudi s sokolsko dostojnostjo, dobro vedoč, da gotove nasprotnike najneprijetneje razočarimo, ako jim iztrgamo priliko, metati blato na sokolski naš praznik.

Ta praznik bodi v prvi vrsti sokolski, ker mu je namen, pričati o tem, da je slovensko Sokolstvo postalo važen faktor slovenskemu narodu. Slovencu, ako je zdravega in čilega telesa, se bode lahko braniti nasprotnikov, ki iztezajo svoje pesti po njegovi zemlji, pa tudi nasprotnikov, ki iztezajo svoje pesti po njegovi duši!

Naša slavnost bodi slovenska! Majhno, a važno postojanko nam je odkazala usoda. Braniti jo hočemo do zadnjega zdihljaja, in kdor nam podtika druge namene, je obrekovallec in lažnik. Ni torej čuda, da je na ta praznik prihitelo toliko dragih nam rojakov iz vseh pokrajin slovenskega ozemlja!

Naša srca so jim odprta in v objem jim silijo nasproti naše roke. A vzlic temu, slovenski Sokoli in slovenski somišljeniki, morali bode danes ostajati v ozadju. Lepi dnevi so nam prinesli najdražjih gostov, katerim pred vsem so namenjeni naši objemi, katerim pred vsem nasproti kipi naša ljubezen. To tudi drugače biti ne more, ker naša slavnost hoče biti in bode tudi slovanska.

Očitno se je nam od nepoklicane strani, da bode naša slavnost panslavistna. Resnično, naša slavnost je panslavistna in hoče biti taka. To pa v tem pomenu, da se v teh dnevih s posebno silo zavedamo, da nismo samotna kaplja na veji, temveč da smo korenina tistega mogočnega slovanskega drevesa, katerega vrhovi obsenčujejo vsaj četrtingo starih kontinentov! Ta zavest nas jači in krepi, drugemu pa nikomur ne škoduje. Če se drugim rodovom v Avstriji dopušča enako zavedanje, čemu bi se nam ne dopuščalo? Bolj ko smo krepki in močni, toliko bolje za našo državo! Brez strahu hočemo torej praznovati slovansko slavnost, in zategadelj me navdajajo nepopisna in vzvišena čutila, ko mi je izpolniti milo dolžnost, pozdraviti slovanske brate, ki so v dolgih vrstah, pravi romarji slovanske solidarnosti, prihiti v krasno našo Ljubljano ter s svojim pohodom kolikor najbolj pomnožili blesk in slavo slovenskega sokolskega imena!

Razvnema se mi duša, ko se mi obrača pogled po čvrstih, kremenitih vrstah češkega sokolstva.

Zastopnik naroda je, ki je pravi Špartanec med slovanskimi plemeni, zastopnik naroda, ki je z železno energijo nekaj svojih potez vtisnil v obličje stare Avstrije, zastopnik naroda, ki je neprestano od časa Jana Husa pa do danes bil branitelj resnice, in zastopnik naroda, ki je v pravem pomenu učitelj Slovanstva v Avstriji. S svojim Sokolstvom pa je nam bil češki narod vzornik in buditelj. Kolikor je Sokolstvo koristilo slovenskemu narodu in kolikor bode še koristilo temu narodu, vse to je in vse to bode zasluga češkega Sokolstva. Naša srca so bila že poprej vaša, drugega vam ne moremo dati nego

ljubezen in zopet ljubezen. Ta ljubezen pa je mogočna kakor reka in stalna kakor gora! In upajmo, da ugasne šele takrat, ko zadnji Čeh in zadnji Slovenec izdihneta svoji duši. Bratom iz čeških kraljevin veljaj prvi naš sokolski na zdar!

Pozdraviti mi je sedaj zastopnike poljskega Sokolstva, ki je po deputaciji zastopano v naši sredi. Zastopniki so to viteškega naroda in zastopniki stare slovanske kulture. Da niso prišli med nas, bi jih pogrešali, in to s krvavečim srcem, ker naše duše se s slovansko ljubeznijo oklepajo poljskega naroda, ki je bil in bode kri od naše krvi. Poljskim bratom krepek na zdar!

Pozdravljen bodi zastopnik ruske telovadbe, ki je iz daljne Moskve prihitel v naše kolo. Bodi komu tam zgoraj prav ali neprav, prav iz dna srca ga pozdravljamo tega zastopnika starega in veličastnega ruskega naroda. Hvala mu, da nas je počastil s svojim prihodom kot zastopnik naroda, ki ravno sedaj na daljnem Vztoku v potokih preliva svojo kri za nehlvaležno Evropo in njeno prihodnost. Ruskemu bratu mogočno doneč na zdar!

In sedaj k slovanskemu jugu! Obiskali so nas bratje iz Bolgarije, iz Srbije in pred vsem naši pobratimi iz troedine kraljevine, iz prelepe naše Dalmacije. Na jugu smo eno vsi, to bodi povedano, in vsaka daljša beseda bi bila odveč!

Bratom iz Bolgarije, Srbije in k srcu nam prirasle Hrvatske veljaj naš končni, a gromoviti na zdar!

Toplo in prisrčno je odličnemu govorniku zvenela beseda in zopet krepko ter vneto in vnmljivo mu je tekel krasni govor. Mnogobrojni poslušalci so ga nešteto krat prekinili z burnimi vzkliki pritrdjevanja in z navdušenimi pozdravi navzočnim zastopnikom obslovljenih narodov.

Na pozdrav je najprej odgovoril v imenu Čehov podstarosta praškega „Sokola“ in član odbora Č. O. S., dr. Ant. Novotný, in vzbudil s svojim toplo in navdušeno akcentuiranim govorom pravi vihar navdušenosti: „...Z zletom je podan dokaz, da Slovanstvo v vseh kulturnih in gospodarskih potrebah samo sebi docela zadostuje; ko bi zidali na čisto svojih temeljih,

bi mogli storiti veliko celoto, v vsaki smeri od vse tujine neodvisno. Zlasti pa je Slovencem odvračati vse tuje, kar jih sedaj ovira v prostem razvoju, in morajo v svoji domovini biti samostalni Slovani, da bi bil slovenski narod zmožen, izpolniti svojo nalogo, ki mu je v Slovanstvu dana in določena...“ Za poljsko Sokolstvo je govoril L. Krobicki, poudarjajoč, da so se od Poljakov učili drugi Slovani domovinske ljubezni, Čehi pa so jim dali Sokolstvo. Za pozdrav Rusov se je zahvalil starosta telovadnega društva „Russkoje gimnastičeskoje občestvo“ v Moskvi, F. K. Šnepp, prinašajoč pozdrave telovadnih društev na Ruskem. Njegov govor je vzbudil tako mogočno vznemelenje, da ga je težko moči popisati. V imenu Hrvatov je govoril urednik hrvaškega „Sokola“ dr. Franjo Bučar: „...Že dolgo smo se veselili in pripravljali, da posetimo svoje najbližje brate Slovence in nad vse milega nam ljubljanskega Sokola, ki je prvi aktivno pomagal tudi pri nas v Zagrebu in v Hrvatski delati pot novi, še malo nam znani sokolski ideji. Krvni bratje smo, borimo se za ista načela, za iste ideale. Iz vsega srca radi smo prišli k vam, da se povešimo z vami. Hrvaško Sokolstvo bo vedno z veseljem stalo ob boku svojih slovenskih sokolskih bratov...“ Z neizmernim navdušenjem je bil sprejet tudi ta prisrčni odzdrav.

Po 10. uri se je radi zakasnitve čeških vlakov mogla šele vršiti seja tekmovalnih sodnikov, o kateri smo poročali že na drugem mestu. Sledila ji je seja sokolskih načelnikov, v kateri so se dala zadnja pojasnila o slavnostnem izvedenju in telovadbi.

Vkljub veselju in navdušenosti so se na vrtu kmalu začele redčiti sokolske vrste. Treba se je bilo odpočiti od dolge vožnje in okrepiti za zgodnje delo prihodnjega dne. Mnogobrojne ostale pa je pozno v noč vladala vesela zabava. Društvena godba je pridno in dobro svirala slovanske komade, pevski društvi „Slavec“ in „Ljubljana“ sta z izbornim petjem vnmali mnogoštevilne poslušalce k navdušeni pohvali.

Ogromno število gostov se ni imelo prostora v „Narodnem domu“. Veselja in zabave je bilo dosti tudi po vseh drugih javnih prostorih slovenskih. Ljubljana je imela tiste dni nad 60.000 ljudi.

Drugi dan.

Drugega dne, v nedeljo, ob 6. uri zjutraj se je pričela **tekmovalna telovadba**. Vkljub temu, da je bilo število slovenskih tekmovalnih vrst za naše razmere prečastno in se je tudi hrvaško Sokolstvo priglasilo v veledostojnem številu, je Jugoslovane vendar v ogromni meri nadkriljevalo število čeških vrst.

Znamenje za začetek zadoni, povelja vodnikov vrst zazvene in že se dvigne prvi tekmovalc nad orodje, slede mu drugi, tretji, tekmovalc za tekmovalcem, vrsta za vrsto. Solnce neznansko pripeka, podvaja trud in pot, a so

in hrvaškim tekmovalcem zadoni neredkokrat glasna pohvala. Med češkimi tekmovalci so nekateri, ki so tekmovali tudi ob slavnosti „Unije“ francoskih gimnastov v Arrasu. Po svoji dovršeni pripravi in po vzornih izvedbah vaj vzbujajo posebno pozornost.

Ob velikanskem številu tekmovalcev je sodnikom izvesti ogromno delo. Pri vodstvu tekmovalne telovadbe so predsedstvu sodniškega zbora v dragoceno pomoč načelnik Č. O. S. simpatični dr. Jindřich Vaníček, zvezni podnačelnik ljubeznivi Josip Klenka in član tehničnega

Tekma.

kolska telovadba slavi triumfe, čudovito je utrdila telo in voljo, z lahkoto prenašajo čvrsti borilci vsak napor v hudi vročini, železna energija jim vzdržuje moči vedno sveže v dolgotrajni borbi. Mnogobrojno občinstvo zre oduševljeno na divni prizor, ki ga podajajo stotine tekmovalcev, telovadečih na mnogoštevilnem orodju in zopet križem sempatja od orodja do orodja stopajočih v šesteročlenskih vrstah. Plosk se razlegne nešteto krat po krasnem telovadišču v plačilo izvrstnim izvedbam pred vsem izbornu izurjenim češkim tekmovalcem; pa tudi slovenskim

odbora Č. O. S. bodri in urni Bohuslav Havel.

Podrobno poročilo o tekmovalni telovadbi prinašamo na drugem mestu. Tekma je bila to, kakršne še ni videla Ljubljana in jo bo kdovekdaj zopet videla po številu tako obsežno, po izvrstnih tekmovalcih tako imenitno. Prvikrat so Slovenci zrlji na svojih tleh prekrasno sliko živahnega gibanja velike množice tekmovalcev v plemeniti borbi med seboj. In očarujoča podoba vzorno disciplinirane mase sokolske pri pristnem delu sokolskem je nedvomno globoko

vplivala na tisoče gledalcev, v marsikom izpremenila dozdane nazore o Sokolstvu in mu vzbudila resnejše, pravilnejše misli o njem ter o njegovem namenu in pomenu.

Za to gre seve zahvala vrlim češkim bratom. Visoko smo cenili češko požrtvovalnost, a verujte nam, še smo jo cenili prenizko! Težili so na vso moč za tem, da naredi pred vsem telovadba mogočen vtisk v Ljubljani. Da nam pomorejo do znamenitega vpliva mase tudi pri tekmovalni telovadbi, so nam za višji oddenek poslali več vrst, nego so jih sami imeli pri tekmi na zadnjem vsesokolskem zletu v Pragi. Pa tudi v nižjem oddelku, kjer smo pričakovali radi nižje stopnje od Čehov le minimalne udeležbe, so nas s številom svojih vrst naravnost presenetili. Dne 24. junija, tri tedne pred zletom, je bilo priglasičen v višjem že 19, v nižjem še samo 14 čeških vrst, skupaj 198 tekmovalcev; dne 1. julija v višjem 23 vrst in 8 posameznikov (= 146 tekmovalcev), v nižjem pa 17 vrst in 8 posameznikov (= 110 tekmovalcev), skupaj 256 tekmovalcev. Tekmovalo pa jih je v višjem 23 vrst in 8 posameznikov (= 146 tek.), v nižjem pa celih 32 vrst in 38 posameznikov (= 230 tek.), skupaj 376 čeških tekmovalcev. V zadnjih treh tednih se je torej število vseh čeških priglasičen v obeh oddelkih skoro podvojilo, v nižjem oddelku pa celo v zadnjih dveh tednih, po 1. juliju, več nego podvojilo.

In tako je dobila telovadba tolik obseg, da ga je bilo preveč za en dan. Vsekakor bi se bilo telovadbi moralo odmeniti dva dni. Tako pa se je moralo izpustiti tekmovalje v prostih vajah, v obojem skoku in v teku. Velika škoda je, da se ni mogel izvesti poskus z vsestransko tekmo prvotne široke podlage, obvezno v vseh delih in strokah za vsakega tekmovalca; obžalovati je, da je celo omejena tekma izdatno ovirala drugi spored in zlasti javno telovadbo. Vkljub vsemu pa se je slavnost v vseh pogledih izvršila znamenito in imela mogočen vpliv tudi v glavnem, — telovadnem oziru. Brez dvoma pa bi bil uspeh še večji, vpliv nad vse mogočen, ko bi se bil za glavni spored pritegnil še ponedeljek. Ta misel se je bila tudi sprožila. Toda zadela je na odpor. Po slavnosti se je seve marsikomu zdela dobra. Ali pred slavnostjo je bilo po tebi, če si je omenil: ne bo občinstva, ne bo telovadcev, ne bo sodnikov! Sokol ljubljanski se je ustrašil razmer. Oj te male razmere! Vsilile so se zopet na dan in zmagale.

Morda pa bo vzlic vsemu imenitno uspela slavnost za nas imela tudi ta uspeh, da se pri prireditvi III. zleta Slovenci ne bomo več tesnorsčno strašili, spored prave slavnosti raztegniti eventualno tudi na delavnik, narediti iz delavnika — naroden praznik. Na vsakih pet ali še več let bi si ga že mogli dovoliti! —

Med tekmovalno telovadbo se je izvedla izkušnja naraščaja za vaje s palicami in telovadk za vaje s kiji. Občinstvo že tu ni bilo skopo s pohvalo čvrstim telovadkam in čilemu naraščaju.

Proti 11. uri se je prekinila tekmovalna telovadba, da se je mogla vršiti izkušnja za proste vaje in nastop k njim. Nastop se mora poskusiti dvakrat, drugi gre že skoro brez napake. Efektni razstop je precizen z malimi izjemami, ki se bodo dale odpraviti. Proste vaje se izvedejo docela zadovoljivo. Sokoli so dobro pripravljeni. Diven je pogled na telovadišče, polno telovadcev. Nekateri telovadci so v rdečih srajcah, drugi v belih. Pri raznoterih položajih se prekrasno menjavajo bela, modra in rdeča barva. Občinstvo udarja in zopet ter iznova udarja v gromovit plosk.

Izkušnja je končana. Zadovoljni in polni najlepših nad za popoldansko javno telovadbo se telovadci hitro oblečejo, da ne bo dalje oviran izprevod, ki se je zakasnil že za več nego eno uro. V drevoredu okoli telovadišča je zbranih že stotine Sokolov. Uvrščajo se v čete s člani po 6 Sokolov.

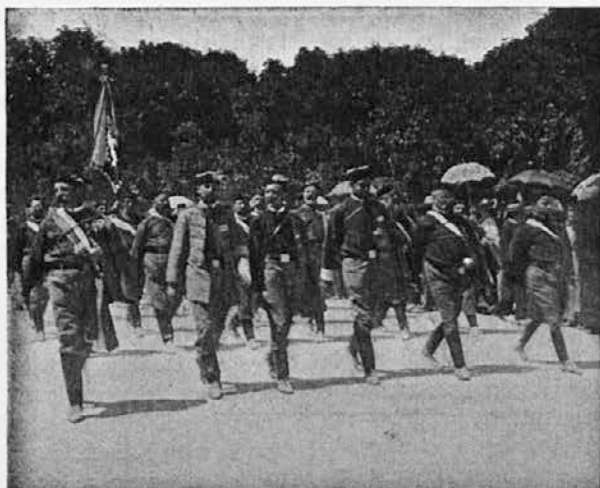
Okoli polu 1. ure se prične pomikati **slavnostni izprevod**, „najlepši, najsijajnejši, kar jih je kdaj bilo v našem mestu“, pravi „Slovenski Narod“, „impozanten, resnično triumfalen pohod slovanskega Sokolstva“ ga imenuje češki „Sokol“.

Izprevod so otvorili čili ljubljanski Sokolijezdec z dr. J. Kušarjem na čelu. Prvo je korakalo z društveno godbo češko Sokolstvo pod zastavo Češke sokolske zveze, na čelu mu člani predsedništva in odbora in z njimi zastopniki poljskega Sokolstva. Čeških Sokolov je bilo poldrugo tisoč. Zastopane so bile malone vse češke sokolske župe. Za njimi so prišle zastave slovenskega in hrvaškega Sokolstva, srbski in bolgarski zastopniki in Sokoli v seljaški nošnji, za temi staroste hrvaških sokolskih društev in potem hrvaško Sokolstvo z nad 200 člani, na čelu jim zagrebški „Sokol“. Nato novomeška godba, staroste slovenskih sokolskih društev,

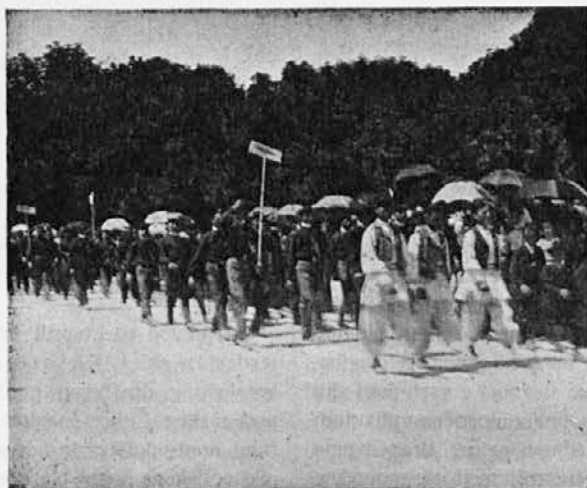
slovensko Sokolstvo z okoli 500 člani, ljubljanski Sokol je v 12 četah zaključil izprevod.

Veličastni izprevod nad 2000 Sokolov je bil izredno slikovit prizor. „Velekrasni, vnemajoči prizor — posnemamo „Slov. Narodu“ —

čali občinstvo po velikem številu, po krasnem nastopu. Glava pri glavi vso pot ob strani izprevoda, vsa okna polna gledalcev. Ljubljana je v polnih duških pila iz čaše razkošja, kakor ga je podalo to pestro življenje velikanske množice

Na čelu izprevoda.

Hrvaški Sokoli.

velikanskega sokolskega izprevoda je bogato poplačal potrpežljivost velikanske množice ljudi, ki je čakala na pekočem solncu, nadejajoč se nekaj izrednega, saj so že v soboto popoldne s kolodvora korakajoči sokolski polki presene-

občinstva, prihitevskega iz vseh krajev, krasna noša jugoslovanskih gostov, vesele barve sokolskih čet, gozd plapolajočih praporov, imponantna in slikovita četa jezdecev. In glej, od začetka do konca izprevoda je občinstvo lepo vzdržalo

špalir in zgodil se ni pri tej ogromni množici niti najmanjši nered ali nezgoda. Kakor bi bila Ljubljano samo prešinila vzorna disciplina sokolskih čet. V resnici občudovanja vredna je bila izvežbanost, vzgledni red in enakost v nastopu Sokolstva. Pri tako velikanskem številu bi človek mislil, da se bo izpred neštetokrat pretrgal in zopet stlačil. Nič tega, kvečjemu da je bilo tuptam treba kratek čas korakati s skračenimi koraki. Pripisovati je uspeh izpreda v prvi vrsti izbornu izurjenim, skrajnje discipliniranim češkim Sokolom; ali tudi slovensko Sokolstvo, ki je imelo težavno nalogo vsled postavitve na konec izpreda, se je vedlo občudovanja vredno — redovne vaje, včasih tako zaničevane, so imele popoln uspeh. Upamo, da jim bodo odslej slovenski Sokoli iz hvaležnosti tudi v neslavnostnih časih posvečevali enako pozornost. "Izpred sam", piše sokolska revija "Prapor" (Kolin), "je nudil gledalcu celo vrsto zanimivosti. Tu je urejenost, tu je ličnost celih skupin izpreda kazala, kako je bila ta ali ona skupina ovladovana in iz kakšnih mož je bila sestavljena. Zlasti so se nekatera jugoslovanska društva odlikovala po lepih sokolskih postavah, katerim se je posrečilo uveljaviti se tudi brez visokih škornjev. Tako bodi imenoma na primer navedeno le celjsko društvo".

Ljubljana je izpredu priredila sijajen sprejem. Po vseh ulicah, koder se je pomikal, se je trlo občinstva, oduševljeno pozdravljajočega sokolske čete. Z vseh oken so sipale ljubljanske Slovenke cvetlice, šopke, da, cele vence na Sokole. Slovansko Sokolstvo je resnično stopalo celo pot "po rožicah". Iskreno in vneto so Sokoli odzdravljali, mahajoč s čepicami.

Izpred je naredil nepopisen vtisk na tisoče in tisoče naroda. Ginjen, razvnet, neizrečno navdušen je pozdravljal Sokolstvo, tega predstavitelja slovanske zavednosti in moči. Neprenehoma je klical burne pozdrave češkim Sokolom in zopet hrvaškim in slovenskim. "Vse", pravijo "Národní Listy", "kakor bi z enim usti, opojeno navdušenosti pozdravljalo prapore sokolske, iz oči tisočev so kapljale solze radosti, s katerimi so se olajšala do najvišje mere razvneti srca slovanska. Bil je to trenotek slaven, vznesen."

Izpred je šel po Bleiweisovi cesti, mimo gledališča, skozi Knaflrove ulice, Selenburgove ulice, okoli Zvezde, po Gosposkih ulicah, Turjaškem trgu, Bregu, Sv. Jakoba mostu, Trubarjevih ulicah, Sv. Jakoba trgu, Starem trgu in

Mestnem trgu. Pred mestno hišo se je Sokolstvo stisnilo v stik v več predelkih, da se "pokloni mestu".

Pred magistratom je bil zbran ves občinski svet z županom Hribarjem na čelu, vnanji gostje, ki niso bili v sokolskem kroju, in narodne dame. Zbrana so bila tu tudi narodna društva: "Glasbena Matica", "Slavec" z zastavo, "Ljubljana" z zastavo, "Židarsko in tesarsko društvo", razne podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, žensko telovadno društvo in splošno slovensko žensko društvo; na obeh straneh so stali slovenski akademiki.

Staroste sokolskih društev in zastavonoše z zastavami so se razvrstili v polkrogu pred občinskim svetom.

Starosta ljubljanskega "Sokola" dr. Ivan Tavčar je nato ogovoril občinski svet in župana tako-le:

"Brat župan!

Danes, ko praznuje slovensko Sokolstvo veličastno in dušo povzdigujočo slavnost, si vsi, ki se s ponosnim srcem udeležujemo ponosnega tega praznika, štejemo v dolžnost, izreči ljubezen in vdanost naši beli in krasni Ljubljani, ljubezen in vdanost do starodavnega tega mesta in do mož, ki srečno in uspešno vodijo usodo njegovo.

Zgodovina slovenskega Sokolstva je tesno spojena z naprednim tem mestom. V zadnjih 40 letih, ko je slovensko Sokolstvo tako vidno napredovalo, napredovala je tudi naša Ljubljana, se otresla vsakovrstnih okov, ki so jo morili v tem ali onem pogledu, ter se končno razcvetla v tisto krasoto, ob kateri strmi tujec in ki se je iz vse duše veseli domačin!

Ta krasota pa bode v oči nevoščljivce, ki bi slavno naše mesto radi dobili v svoje roke. Ker ga dobiti ne morejo, pa grdiijo Ljubljano pred celim svetom. Nič ne de! To grdenje je dokaz onemoglosti naših nasprotnikov in dokaz je naše moči! Ne da se tajiti, in to nasprotniki čutijo: Ljubljana, ta trdnjava narodne in napredne misli, je srce naše Slovenije, iz katerega se razliva zdrava kri v narod slovenski. Da je tako, brat župan, vidiš danes, ko se naši Ljubljani klanjajo rojaki in tudi mnogobrojni zastopniki mogočnega Slovanstva.

Brat župan! Ob tej slovesni priliki pa ne morem zamolčati, da nas s posebnim zadovoljstvom napolnjuje, da načeljuje glavni slovenski in napredni občini mož, ki je takorekoč vzrastel

iz naših vrst ter si prislužil najvišjo čast, ki jo more podeliti slovensko Sokolstvo.

Beli Ljubljani in njenemu načelniku najiskrenejši sokolski na zdar!"

Govor je bil sprejet z burnimi „živio!“ in „na zdar!“ klici.

Nato izpregovori v imenu slovanskih gostov podstarosta Č. O. S. dr. Jos. E. Scheiner. Zahvaljuje se za ljubezni polni sprejem in navdušene pozdrave. Pripominja, da prihod sokolskih čet v Ljubljano ni navaden akt vljudnosti, niti ne zabaven izlet; je odmev močne težnje po zbližanju Slovanstva, ki prešinja danes ustrojstvo slovanskega ljudstva. „Prišli smo, da z jugoslovanskim Sokolstvom

težke tiste pesti, ki, kamor pade, tam pušča kužno pokvaro in pogubo.

Skrainji čas je, da se Slovani zavedo in okrepe svoje moči ter združijo svoje bojne vrste v skupno obrambo, da si uredi sami svoje nadaljnje življenje in si zagotove svoj razvoj. Če nas pozdravljate kot svojega starejšega brata in učitelja, no, sledite nam v izvrševanju sokolskih gesel, pod katerimi smo mi vzrasli in se okrepili, stvorite z nami na mejah naših trdno, nerazrušljivo trdnjavo iz prsi in pleč sokolskih proti navalom na nas! Glavo pokoncu, Slovenci! Naj vaš Sokol poleti po krasni krajini, naj „leti visoko in krila nese široko“, kakor pravi vaša pesem, in prednjači vašim vojem, borečim se

Na glavnem trgu.

manifestujemo krasoto in vznesenost sokolske ideje, njen visoki pomen za razvoj slovanskih narodov. Ona se povznaša k visokemu cilju povzdige vsega Slovanstva, imajoč nalogo, iz mehke, podvržne duše slovanske stvoriti silen značaj, neodjenljiv in zmožen vsega odpora. Tega nam je danes vsem treba, zakaj stoletna borba za potlačitev slovanskega plemena, v kateri je že toliko rodov podleglo, dosega tu svoj vrhunec. Cela meja velikega ozemlja slovanskega plapolja danes v divjem žaru narodnostnih navalov, vršecih se na nas z brezobzirnostjo in krutostjo, vredno barbarov; povsod je moči videti dim iz zapaljenih in zničenih sel slovanskih, povsod je možno zreti sledove

za vašo svobodo in bodočnost! Podprimo se vzajemno in ene misli, enih rok spejmo za velikim ciljem, za neskranjenim razvojem vsega širnega Slovanstva! Mestu Ljubljani, ki je prvo izmed mest slovanskih po Pragi dvignilo prapor sokolski in mu bilo vedno tako zvesto vdano, velja naša počastitev in hvala."

Ognjeviti govor sijajnega sokolskega govornika je vžgal plamteče navdušenje, izražajoče se v gromovitih klicih, urnebesnih „na zdar!“ Ogromna množica se je odkrila in razvneto zapela „Hej, Slovani!“, da je daleč veličastno odmevalo.

Župan Hribar je na pozdrav in poklon odgovoril tako-le:

„Bratje Sokoli!

Z veliko radostjo je sprejela bela Ljubljana vest, da namerjate prileteti vanjo od vseh strani, koder zlato solnce obseva slovansko zemljo. Občinski svet si je pa tudi štel v veliko čast, da mu je bilo mogoče ob vašem zletu prevzeti pokroviteljstvo nad vsemi slavnostnimi priredbami današnjega dne. In ne čudite se temu, saj Ljubljana in nje samoupravni zastop dobro vesta, koliko hvale gre ravno slovenskemu Sokolstvu in onemu narodnemu navdušenju, ki je prihajalo iz njegovih vrst, da je Ljubljana postala takšna, kakršno vidite danes, in da je meni in mojim gospodom tovarišem pred tem častitljivim poslopjem mogoče sprejemati vaše poklonstvo in odgovarjati nanje s slovanskim odzdravom.

Bratje Sokoli in gospoda slavna! Mi vemo pa še več. Vemo namreč, da so — sodeč po načinu, po katerem se vlada ta država — še daleč oni dnevi, ko bomo mogli reči, da smo priborili svojemu narodu one pravice, ki mu gredo. Priboriti pa jih moramo in hočemo. Zato s trdno vero in blagodejno nado zremo v sokolske vrste, nad katerimi se vznáša plamen navdušenja za sveto narodno stvar, ter pričakujemo iz njih nadaljnega požrtvovalnega sodelovanja. Krepka dlan in bister um bodita nevzdržljiva atributa vsakega pravega Sokola, oboje pa posveti o potrebi domovini!

Ti, Sokol ljubljanski, ki spajaš z današnjim slavnostnim dnem obenem svojo štiridesetletnico, bodi v tem pogledu vzgled ostalemu slovenskemu Sokolstvu; sam pa ne pozabi obračati svojih oči do sorodnih si društev širom slovanskega sveta, zlasti do naprednega Sokolstva češkega, ki ti bodi po svoji uredbi in po svojih ciljnih svetel vzor!

Vam bratom Sokolom, priletevim k nam od povsodi, „kud“ se slavsko rječ govori“, bodi zahvala na poklonstvu beli Ljubljani, ki vam na moja usta izreka najiskrenejši slovanski odzdrav s sokolskim: na zdar!“

Sokoli mahajo s čepicami, mogočni klici „na zdar!“ in „živio!“ zadone; pevska družva in Sokoli in vse občinstvo zapoje slovanske himne „Liepa naša domovina“, „Kje dom je moj“ in „Naprej zastava Slave“. Nepopisne navdušenosti plamtí ogromna množica. Pretresa te, mrazi, greje, v oči stopajo solze . . .

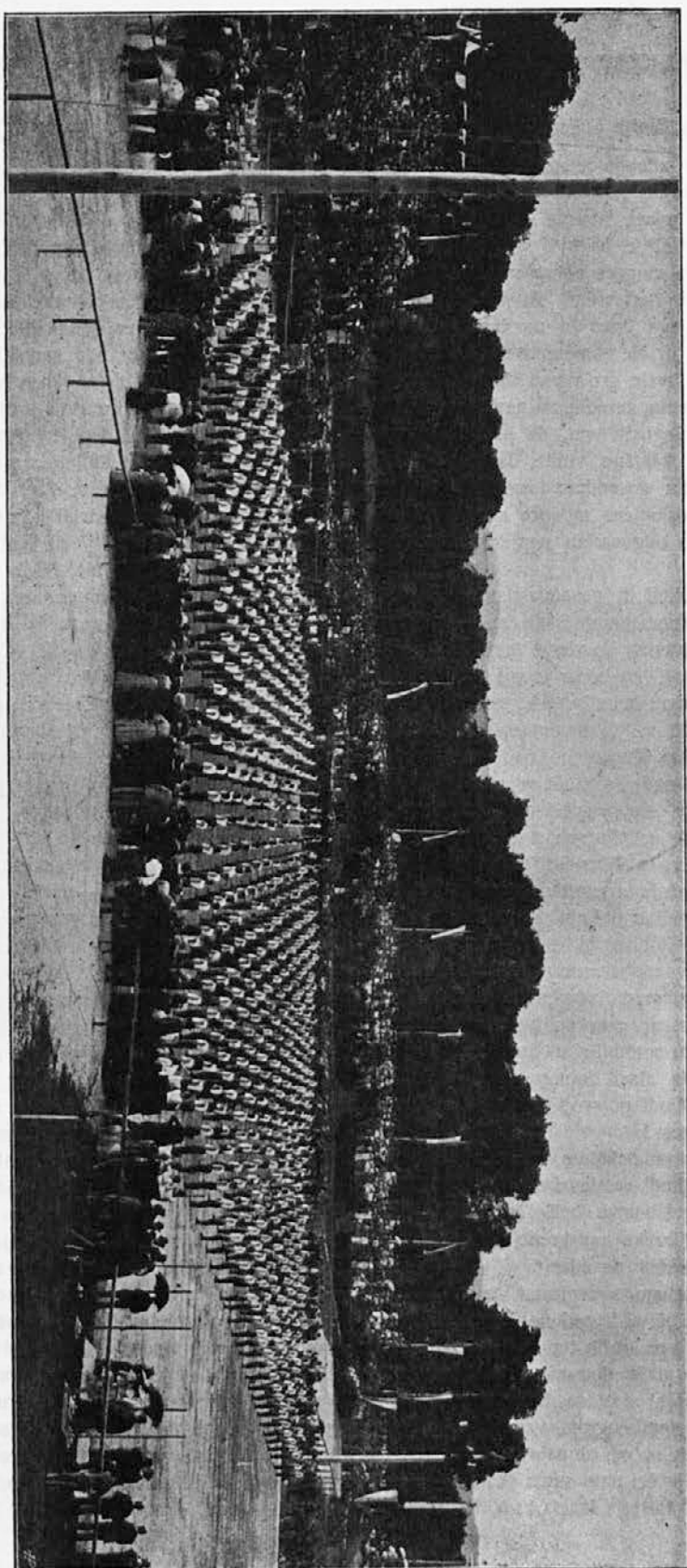
Izprevod je šel nato mimo škofije, po Vodnikovem trgu, Cesarja Jožefa trgu, Kopitarjevih

ulicah, Jubilejskem mostu, Sv. Petra cesti, Marjinem trgu, Prešernovih ulicah, Franca Jožefa cesti pred „Narodni dom“, kjer se je razšel.

* * *

Ob dveh se je vršil v veliki dvorani „Narodnega doma“ **banket**, ki ga je priredil župan Hribar. Razen občinskih svetnikov in njih gospa so bili povabljeni sokolski odličnjaki vseh narodnosti. Zbranih je bilo nad 300 gostov.

Vrsto napitnic je začel župan Ivan Hribar. Govoril je v vseh slovanskih jezikih. Najprej slovenski: „Današnji dan je pokazal, da bela Ljubljana ni med poslednjimi iz mnogoštevilnih slovanskih mest. Saj bi se sicer ne bilo vanjo sešlo toliko odličnih slovanskih gostov in toliko rodoljubnega ženstva iz vseh koncev in krajev velike slovanske domovine. Bela Ljubljana se tega od srca raduje. Ponosen sem, da morem v njenem in svojem imenu iz dna rodoljubnega srca pozdravljati vas vse. (Češki.) Utrditi se ima danes vez bratske vzajemnosti, ki je doslej spajala češki in slovenski narod. Veliko število, v katerem so Čehi poleteli k nam, nam svedoči o moči in nepremagljivosti češkega naroda. Iz vašega nastopa se morejo naši Sokoli učiti, kakšnih uspehov dosegaajo možata sila, čilost, vztrajnost in trdna volja. Naj bi dotika s češkim Sokolstvom vcepila našim Sokolom te lastnosti, ki so pogoj za vzgojo čistih značajev in požrtvovalnih bojnikov za narodne pravice! Verujte mi zatorej, da se hvaležno povznašajo danes naše misli k zlati Pragi, slavni vaši matici, ki nam je vzgojila bratov in prijateljev tako izrednih.“ Nato je govoril poljski, izražajoč veselje nad obiskom bratov Poljakov, ruski, poudarjajoč prepričanje, da zmaga slovanska nepremagljivost in da se naposled vzneso slovanski Sokol nad azijskim netopirjem. Pozdravljaj je dalje Srbe in Hrvate v njih jeziku in zaključil slovenski: „Vi, Sokoli moji, ki ste prileteli v svoje narodno gnezdo od vseh strani krasne in iskreno ljubljene nam slovenske domovine, in ti Sokol slovenski iz daljne Amerike, ogrevajte se danes ob žarkih rodoljubja in pridobivajte si iz slovanskega navdušenja novih moči za boje, ki nas čakajo, da priborimo svojemu narodu pravice, ki mu gredo! Sovražniki naši so brezobzirni in v svojih sredstvih neizbirčni; mi bodimo zato odločni, požrtvovalni in nepopustljivi. Pred vsem pa pomnimo, da je Slovanstvo veliko, močno, nepremagljivo.“

Proste vaje.

Starosta ljubljanskega „Sokola“ dr. Ivan Tavčar se je z vznesenimi besedami spominjal tistega činitelja, ki ga nosi vsak Slovenec vedno v svojem srcu, ki je začetek in konec vsega našega mišljenja in čuvstvovanja, kateremu je posvečeno vse naše delovanje in življenje — slovenske domovine.

Dalje so napisali: dr. Triller slovenskemu ženstvu, dr. Majaron sokolski ideji — nadi Slovenstva in Slovanstva, Čeh A. V. Prágr iz Kolina županu Hribarju, starosta varaždinskega „Sokola“ dr. Magdić beli Ljubljani in ljubljanskemu „Sokolu“, Bolgar Jončev vsemu Slovanstvu in pred vsem Slovincem, Poljak Jekiewicz slovenskemu Sokolstvu; Srb dr. Petković je izpodbujal vse Jugoslovane na krepko delo, starosta murskega „Sokola“ dr. Chloupek je napil z navdušenimi besedami ljubljanskemu „Sokolu“ in mu obenem izročil dar murskega „Sokola“, veliko, krasno sliko: Sokol prisega zvestobo domovini. Vrsto govornikov je zaključil Čeh Kalina, pojasnjujoč pomen Sokolstva za vse Slovanstvo. „Sokolstvo je in bo vedno med Slovani najmočnejša opora svobodi vede in svobodi duha. Bodimo čisti, silni, vzajemni bratje, pa bo rešena slovanska prihodnost. Naprej, Sokoli! Tužme se!“

Vsi govori so bili sprejeti z burnim odobravanjem in odkritosrčno navdušenostjo.

* * *

Kratek čas je bil Sokolom dan za odpočitek. Že ob treh popoldne se je začela iznova tekmovalna telovadba. Kmalu pa so se jele tudi tribune polniti z občinstvom. Ob štirih je bila prazna samo še severna tribuna na solncu. Ali tudi to so skoro posedli. Strah, da se je za tribune žrtvovalo preveč, da zlasti drage lože ne bodo polne, je bil prazen. Tribune so bile premajhne, lož je bilo premalo.

Javni telovadbi je bil določen naslednji spored: 1. Nastop. 2. Proste vaje Sokolstva. 3. Vaje vrst slovenskega Sokolstva na orodju z enkratno menjavo orodja. 4. Vaje slovenskega sokolskega naraščaja: a) s palicami, b) na orodju. 5. Proste vaje izbranih slovenskih Sokolov. 6. Vaje slovenskih telovadk: a) s kiji, b) na orodju. 7. Vaje gostov.

Slovenci smo vajeni manjših sporedov javnih telovadb, nego je bil ta. Za naše razmere je bil spored precej obširen, ali

manjši že ni mogel biti. Slovensko Sokolstvo je imelo pred vsem pri javni telovadbi podati račun o svojem delu. Vsaj z eno točko v skupnih vajah in na orodju je imelo zategadelj nastopiti članstvo, naraščaj in ženstvo. Vsled obsežne tekmovalne telovadbe, ki je zakasnila začetek javni telovadbi, povzročila velike prestanke med njo — in trajala še po njej, se je morala izpustiti pri ženstvu menjava orodja, pri naraščaju telovadba na orodju, namesto nje je izvedel kratek čas trajajoče skupine. Vkljub temu pa je prej nastala tema, nego so mogle nehati vaje telovadk. Izpustiti se je morala zadnja točka, ki bi bila za naše telovadce velezanimiva in poučna: vaje gostov, katerih smo se tako veselili.

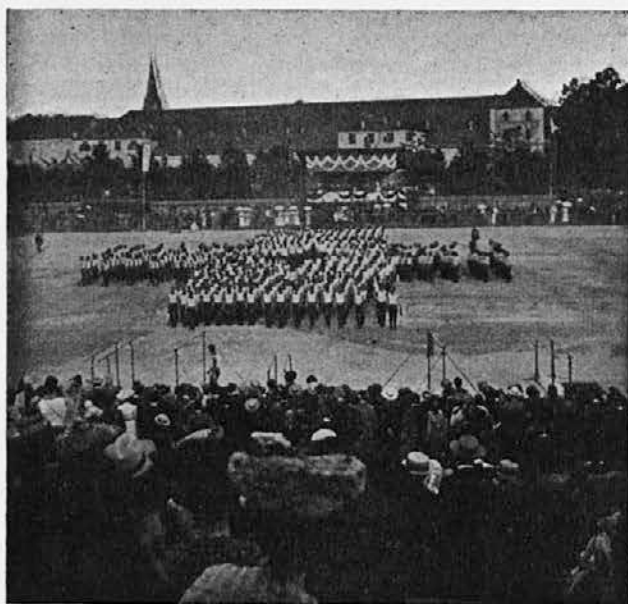
Ob vseh ovirah pa je bila ta javna telovadba, smemo reči, nekaj nenavadno zanimivega in izredno lepega, kar se še ni videlo na slovenskih tleh.

Prvikrat je slovensko občinstvo videlo proste vaje, izvajane v masi. Že sicer so v zadnjih letih, ko so se pri nas začele strože, natančneje in v večji meri vaditi skupne vaje, proste vaje na naših javnih telovadbah narejale lep učinek, dasi jih je izvajalo kvečjemu 60 telovadcev. Tu pa je bil vtisk na občinstvo nepopisen. Viharno je vedno in vedno dajalo navdušenega izraza razvnetim čutom. Kakšen prizor to, kakšna enotnost, kakšna skladnost in složnost pri tem ogromnem številu telovadcev! Kakšen duh edinstva in skupnosti preveva te vrste! Kakor bi bili eno telo, vsi ene misli in volje. Gledalec komaj veruje očem in ne hote mu uide vzklík: Kako je to mogoče?

Učinek mase se je uveljavil pri prostih vajah v novem oziru in izpopolnil učinek tekmovalne telovadbe. Pri tekmi je pogled na veliko število posameznikov, borečih se med seboj za zmago v najboljši izvedbi ukazanega dela, vzbujal spoštovanje pred tem Sokolstvom, ki zna vzgajati može, polne žive energije in krepke moči pa plemenite častihlepnosti. Pri prostih vajah si videl vse pri vzajemnem delu. Spoštovanje gledalca se je tu stopnjevalo v občudovanje, eminentna vzgojevalna moč Sokolstva je tu v še važnejšem oziru nazorno prišla do veljave: v skupnem, discipliniranem delu vseh, v čudoviti harmoniji, v kateri se je spajalo delovanje posameznikov v eno samo veliko in znamenito delo.

Živahen popis prostih vaj in nastopa k njim je prinesel „Slov. Narod“:

„Proti šestim popoldne . . . Tekmovanja še vedno trajajo. Solnce žge telovadce v obraz, čelniške trobke. Telovadišče se naglo izprazni, vse hiti v oblačilnice. Zopet čakanje. Občinstvo

Nastop k prostim vajam.

peče v vrat, rjavi roke. Deset tisoč gledalcev je nestrpljivo. In vendar se je ogromno delo čaka nestrpno. Naposled zategnjen zvok na zbiranja in odštevanja tolike mase telovadcev

izvršilo v času za strokovnjaka presenetljivo kratkem. Že „za kulisami“ so podali telovadci sijajen dokaz vzorne discipline, vzglednega reda, vodniki pa so izpričali izredno spretnost.

Naposled se prikaže načelnik ljubljanskega Sokola na vodniški tribuni pred glavno tribuno. Zastori pred vhodoma se odpro, zasvetijo se bele srajce prvih dveh šestnajsterostopov.

Vsa mrzličava nestrpnost občinstva se izpremeni na mah v nenavadno mirnost. Tisoč in tisoč oči pazno zre proti vhodoma in čutili smo, kako pričakuje vse, da se ima zgoditi nekaj velikega, nenavadnega. Veliko in nenavadno je je bilo res vse to, kar nam je kazalo to „belo morje“ krepih, samozavestnih postav. Občinstvo se že takoj pri pogledu na prve vrste ni moglo zdržati, plosk se razlegne po ogromnem telovadišču.

Znamenje s trobko, mah z zastavo Skozi oba vhoda obenem se začne ob zvokih godbe pohod šestnajsterostopnih predelkov na telovadišče. Diven to prizor! Vrsta za vrsto vstopa na telovadišče, tesno spojena s sprednjo, sto in sto nog se giba v enakem koraku, sto in sto rok maha enakomerno, ponosno in samozavestno koraka slovansko Sokolstvo. Od izrednega, očarujočega prizora zavzeto občinstvo udari v gromovit plosk, burni „na zdar!“ in „živio!“ klici stresajo zrak.

Skozi severni vhod korakajo sami češki telovadci, vodi jih tehnični odbor Češke zveze sokolske, na čelu mu impozantna postava zveznega načelnika dr. J. Vanička. Skozi južni vhod stopajo Slovenci in Hrvatje. Vodita jih vrli vadiateljski zbor ljubljanskega Sokola in neumorni načelnik celjskega Sokola Josip Smertnik. Čehi, Hrvatje in Slovenci, vsi so enako opravljeni v belih srajcah in temnomodrih hlačah. Enaka oprava izdatno povečuje estetični učinek celote.

Sedaj se bližata oba predelka sredi telovadišča.

Znamenje, ostro povelje, koraki se skrajšujejo, dokler končno vsa ogromna masa ne stopa na mestu. Zopet povelje — predelka menjata tvorbo, v zavoju se vsak razcepi v dva osmerostopa, nastane dozdevna zmes . . . Občinstvo taji dih . . . Naenkrat pa se pokažeta nova šestnajsterostopa v navpičnih smerih proti glavni tribuni in proti paviljonu za godbo. Gledalstvo bukne v urnebesno „na zdar!“ Na obodu telovadišča se razvija šestnajsterostopa zopet v osmerostope in ti zopet na nasprotnem obodu v četverostope, podajajoč med pohodom in med

zavoji prekrasne skupine, vzbujajoče v občinstvu čudenje in salve aplavza.

Naposled stoji osem četverostopov na telovadišču.

Naravnost navdušljiv vtisk pa je naredil sedaj razstop. V trenutku se razlije cela masa iz 8 predelkov v 32 novih predelkov . . . Več sekund trajajoč mir. Telovadci drže roke v odročanju. — Priročiti! — s tribune vodnikove. Celo telovadišče se je stresnilo, s tako neizmernim treskom in tako hkratu so priročili telovadci roke, in življenje, kipeče, bujno, mlado življenje se je razlilo po telovadišču — za tem bujnim pojavom pa zopet — mir. In videli smo krasno geometrično figuro, kakršno more narisati le spretna roka mojstra slikarja. Ravno in navprek krasno, brez najmanjše hibe uravnane vrste, stekajoče se na koncih v nestvorno maso. Armada, naša slovanska armada!

In zopet povelje! Prva vaja . . . druga . . . tretja . . . burni, v nebo doneči aplavzi, neizmerno navdušenje, kot morje doneča pohvala, pozdravi, klici presenečenja in navdušenja iz vrst gledalcev . . . in zopet smrtna tišina, samo godba svira fanfaro . . . četrta vaja . . . in potem zopet navdušenje, kateremu ni hotelo biti konca . . .

Vsak gib, vsaka kretnja se je izvajala pri tolikem številu neverjetno precizno in natančno in pri vsakem sklonu se nam je zdelo, da gledamo valovanje morja, da gledamo žitno polje, čez katero veje veter, tako krasno so se spajale posamezne postave v veliko, enotno, harmonično maso, iz katere je kipele življenje, iz katere je vstajala velika misel sokolska, ki nas je prevladala, navdušila do solz, se dotikala naših duš ter jačila v njih pogum in vero v nesmrtnost Slovanstva . . .

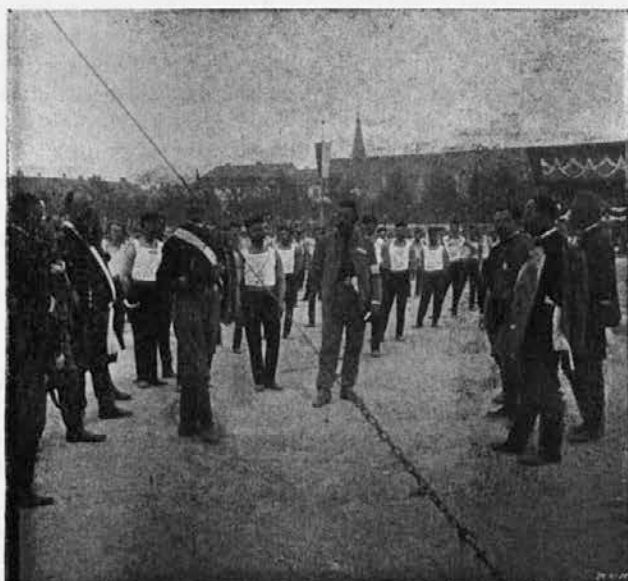
Proste vaje je izvajalo 640 telovadcev: 365 čeških, 215 slovenskih in 60 hrvaških. Slovensko povelje ni motilo Čehov in Hrvatov. Prvič so tu telovadci treh slovanskih narodnosti nastopili skupno in dobro. „Telovadci so rešili svojo nalogo nad pričakovanje, točno in sveže, tako, kakor smo vajeni to gledati na pravih slavnostih“, se glasi sodba češkega „Sokola“. Ne samo telovadska obleka je bila vsem telovadcem enaka, ampak izvedba pred vsem je bila v celoti enotna. Ta uspeh kaže, da se dajo stroga načela, po katerih vodijo češki Sokoli telovadbo, izvesti tudi pri južnih Slovanih. In važno je, da to poudarjamo. Ni še dolgo, ko so mnogi dvomili, da bi bilo mo-

goče Slovincem prigojiti češki vsaj približno disciplino in točnost, da je moči od Slovincov zahtevati tiste vztrajnosti in samozatajevanja, ki ju zahteva telovadba po češkem vzoru, zahtevati sploh vse tisto, kar daje telovadbi šele pravi pomen. Prorokoval se je zategadelj strogosti, ki se je pred nekaj leti začela uvajati v slovensko Sokolstvo — ne brez truda in boja — slab konec: prazne telovadnice. Prorokovanje to je bilo besedovanje krivih prorokov. Še nikdar niso bile telovadnice tako polne kakor pred zletom, ko se je strogost v vseh ozirih še podvojila, še nikoli ni toliko Slovinci nastopili

dami slaveč slovansko Sokolstvo kot bojevnika velike ideje slovanske. V imenu ameriških Slovincov je gosp. Fr. Sakser izročil krasen trak zastavi ljubljanskega Sokola. Vsem se je zahvalil starosta dr. Ivan Tavčar s prisrčnimi besedami ob burnem pritrdjevanju občinstva.

Ostali spored javne telovadbe je izvršilo slovensko Sokolstvo. Vaje gostov so se, kakor smo že omenili, morale izpustiti.

Najprej je nastopilo 27 vrst slovenskih telovadcev na orodju. V štirih skupinah so vrste prikorakale na telovadišče; prišedši do srede, so se skupine razcepile in je vsaka vrsta

Br. Sobotka izroča medaljon Č. O. S.

pri prostih vajah kakor ob zletu in tudi nikdar še ne tako disciplinirano in tako dobro, da je le pazno oko strokovnjakovo moglo opaziti večjo eksaktnost pri čeških telovadcih, večjo njih mirnost in izurjenost v masovnem nastopanju.

Po prostih vajah so podali ljubljanskemu Sokolu navzočni zastopniki slovanskega Sokolstva častna darila. V imenu Češke zveze sokolske je izročil prekrasen medaljon Č. O. S. odborov član dr. Sobotka, poudarjaje s toplimi besedami odkritosrčno bratstvo čeških Sokolov do slovenskih. Nato je podstarosta zagrebškega „Sokola“ Hanuš v imenu hrvaškega Sokolstva podal lep srebrn venec, z navdušenimi bese-

zase odkorakala k določenemu orodju. Telovadile so na vsem orodju, na več drogih, bradljah, konjih, mizah, v plezanju, v raznovrstnih skokih i. dr. Vaje so bile povsod dobro izbrane, primerne močem telovadcev. Telovadci so pokazali visoko stopnjo izobrazbe, nekatere vrste izredno lahnost in elegantnost v izvedbi dostikrat silno težkih vaj. Živahna pohvala se je oglasila nemalokrat.

Nato je nastopil slovenski naraščaj, gojenci celjskega, idrijskega, kranjskega, ljubljanskega (60 dečkov) in šišenskega Sokola, skupaj okoli 100 dečkov, pod vodstvom br. Tom. Burgstallerja, vaditelja ljubljanskega „So-

kola", in br. Jul. Novaka, načelnika idrijskega „Sokola". Vrlo se že vedejo mali ti Sokoli, strumno že korakajo. Občinstvo je glasno izražalo svojo zadovoljnost. Izvedli so vaje s palicami. Namesto telovadbe na orodju pa je izvršila manjša vrsta celjskega in večja ljubljanskega „Sokola" skupine, ki jih je sestavil br. Burgstaller. Nastop v štiristopih, ki so se sredi telovadišča z zavojem razdelili v tri predelke in v razstop teh predelkov, ravno tako vaje s palicami niso bile sicer povsem po volji — nedostajalo je enotne vadbe — zato pa so bile skupine tem lepše — vzorne. Lahko in hitro so jih izvedli, disciplina in red sta bila vzgledna. Po vseh veleslikovitih skupinah je dolgotrajno ploskalo občinstvo.

Vajam naraščaja so sledile proste vaje izbranih slovenskih telovadcev. Izvajalo jih je 25 telovadcev, 18 iz Ljubljane, drugi iz Celja, Idrije in Kranja. Vaje so bile silno težke in utrudljive. Vkljub mnogim naporom tega dne so jih izvedli telovadci čvrsto in z občudovanja vredno hitrostjo in spretnostjo. Sempatja je bilo pač pri nekaterih videti netočnosti, ki pa splošnega vtiska niso kvarile. Občinstvo je z izrednim zanimanjem gledalo vsak gib in s frenetičnim ploskanjem izrazilo svojo zahvalo za krasni užitek.

S telovadbo slovenskih telovadk se je javna telovadba zaključila. Pod vodstvom načelnice ženskega telovadnega društva v Ljubljani, gđc. Jos. Kajzeljeve, je nastopilo 60 ljubljanskih in 12 idrijskih telovadk z vajami s kiji in potem z vajami na orodju. Vkljub dolgemu, lenečemu čakanju, h kateremu so bile primorane, so telovadke živahno rešile svojo nalogo. Čvrsto, krepkih korakov so prikorakale na telovadišče, nestrpnost pričakujoče občinstvo jih je navdušeno pozdravilo. Nastop so naredile v tristopih, sredi telovadišča se razdelile v tri predelke, iz katerih so izvedle razstop. Ne povsod enakomerni razstop in tudi sempatja nepopolno uravnajo smo ob splošno dobro in lepo izvedenih vajah s kiji radi prezrli. Vaje so seve v občinstvu vzbudile obilo zasluženega ploskanja.

Izvrsten je bil nastop na orodju. Lepo izvežbanost so pokazale telovadke, zlasti pa je vrsta načelnice gđc. Kajzeljeve radi izredne elegance, s katero je izvajala težke vaje na dvojnem konju, presenečala in žela burno pohvalo. Prvi nastop slovenskih telovadk pred širšo javnostjo je vrlo uspel, pokazal, da je ženska telovadba v dobrih rokah in se lepo razvija. —

Pri vseh točkah je bil splošni učinek na občinstvo izvrsten, vobče tudi za strokovnjaka jako zadovoljiv. V primeri z nastopi slovenskih sokolskih društev še pred nekaj leti pa moremo uspeh imenovati naravnost sijajen. Kdor se spominja naših nastopov pred kakimi sedmimi, osmimi leti, mora priznati, da je napredek znamenit in mnogo obetajoč.

Do popolnosti seve nedostaja še mnogo. Malo delavcev imamo in naša organizacija je še nedostatna. Il. zlet je brez dvoma mogočno vplival na najširše kroge in že so se nekoliko pomnožile naše vrste z možmi, ki obetajo postati dobri sokolski delavci, sokolska zveza nam izpopolni organizacijo, izkušnje, dobljene pri prvem skupnem nastopu slovenskega Sokolstva, nam bodo za prihodnje nastope v korist.

V sporednem oziru smo že omenili glavne napake, nedostatka časa. Ne da bi jo pri prihodnjem zletu odpravili z drugo napako: z manjšim sporedom kakor tekmovalne tako javne telovadbe! Tekmovalna telovadba, ki se je morala vršiti med javno telovadbo, je provzročila, da se javna ni mogla izvesti gladko, brez velikih presledkov. Ovirala je razen tega dober pregled. Vrhutega je med telovadbo slovenskih vrst na orodju še občinstvo vdrlo na telovadišče, da je videlo bliže. Vtisk telovadbe na širše gledalstvo se je tako izdatno zmanjšal. Pokazal se je tudi tu občuten nedostatek delavcev, premalo je bilo rediteljev. Slovenske Sokole, ki niso imeli posla pri telovadbi, same smo videli v velikem številu na telovadišču okoli telovadbe. Vsak slovenski Sokol v društveni opravi pa bi si bil moral šteti v dolžnost, da prevzame, tudi nepozvan, sam po sebi posel reditelja in skrb za vzoren red.

Vtisk javne telovadbe je bil pri vsem tem še vedno, lahko rečemo, znamenit. Saj naše občinstvo še ni videlo doslej telovadbe v tako velikem slogu in tudi ne tako dobre. —

Po javni telovadbi je še dolgo trajala tekmovalna telovadba. Nad telovadiščem migljajo zvezde, tam pri plezalni vrvi pa se še vedno oglašajo zvoncec, požrtvovalni br. Vaniček in vztrajni br. Kavčič štejeta ob svitu vžigalic še vedno sekunde plezalcem ...

* * *

Veselični odsek in narodne dame ljubljanske so storili vse, da naredijo ljudsko veselico za najsijajnejšo ljudsko zabavo, kar jih je kdaj bilo

v Ljubljani. Vršila se je po javni telovadbi na velikem travniku na levi strani glavnega drevereda. Prodalo se je 14.000 vstopnic. 19 prekrasnih paviljonov je bilo postavljenih na travniku. Dražestne gospe in gospodične so prodajale okusno jed in dobro pijačo, cvetke in smodke. Zabave in veselja povsod v izobilju. Ves prostor električno razsvetljen. Tu pojejo „Slavci“, tam „Ljubljana“, tu „Merkur“, tam Žirovnikov zbor iz Št. Vida. Tamburaši, družtvena godba, novomeška godba, „kmečka godba“. Janjce pečejo na pristen hrvaški način. Dve plesišči, srečolov, vrtiljak, strelišče, mlaj s srebrno uro na vrhu za tistega, ki do njega pripleza, umetalni ogenj i. t. d.

Vse se veseli in raja do ranega jutra. „Sredi teh lepih in mičnih postav, s katerimi se odlikujejo Slovenke, — piše „Sokol“ — mehke in bleščeče krasote pristrčnega in ljubkega občevanja — pod nebom, posejanim z milijoni leskečih biserov — in v medleči in širni sferi kraljice noči — ob blesku električnih svetil in

iskrih oči devojč — sredi okusnih paviljonov in v okrilju slikovitega Tivolija — — — — — je bilo v resnici kakor v pravljici.“ — — — — —

Ljubljanskemu „Sokolu“ so došli iz vseh krajev slovenske domovine, iz slovanskih dežel in celo iz daljne Amerike mnogobrojni brzozjavni pozdravi.

Župan Hribar je brzozjavno sporočil pozdrave v Ljubljani zbranih Slovanov mestom Pragi, Zagrebu, Belgradu, Lvovu in Sofiji, ki so odgovorila z navdušenimi brzozjavnimi odzdravi. —

Tretji dan v ponedeljek 18. julija, so si slovanski gostje deloma ogledali glasovito Postojnsko jamo, deloma divni naš Bled. Povsod jih je narod navdušeno pozdravljal in sijajno sprejel.

*

Slavno so se izvršili naši sokolski dnevi. S podvojeno močjo in vztrajnostjo, z veseljem in navdušenostjo k nadaljnjemu delu, bratje, da nam še lepših uspehov prinese — III. zlet! Na zdar!

Tekmovalna telovadba na II. zletu slovenskega Sokolstva.

(Poroča H. L.)

(Konec.)

Primeri z udeležbo pri tekmovalni telovadbi na IV. vsesokolskem zletu v Pragi l. 1901. — eni največjih, kar se jih je sploh kdaj vršilo — kaže jasno, kako velikanska je bila naša tekmovalna telovadba, — kako ogromno je bilo delo, naloženo tehničnemu vodstvu. Spričo tega dela so bile pač vse zamude neizogibne in so docela opravičene, zlasti še zategadelj, ker se je šele zadnji čas izvedelo za velikansko udeležbo. Rok za prijave se ni smel zgodnjeje nastaviti.

V Pragi je l. 1901. tekmovalo na orodju:

Število tekmovalcev	višji oddelek		nižji oddelek	
	vrst	posam.	vrst	posam.
1368	18	10	193	92

V Ljubljani je torej obsegala udeležba več nego tretjino udeležbe v Pragi. V višjem oddelku pa je bila udeležba celo večja nego v Pragi: tu 18 vrst, pri nas 27! Čehi so v Ljubljani prekosili sami sebe! Dokaz, kako raste v Čehih zanimanje za tekmovalstvo, dokaz pa tudi pristrčnih njih simpatij do Slovencev!

Kmalu po pričetku popoldanske tekmovalne telovadbe je zbor sodnikov sporazumno s tekmovalci sklenil, da se opusti tekma v skokih, v teku in v prostih vajah, ker se je izprevidelo, da bi se drugače tekma ne mogla dokončati in da bi tudi ostalega sporeda ne bilo mogoče izvršiti.

Glede na ta sklep se je morala tekmovalna telovadba omejiti le na drog, na bradljo, na konja na šir, na konja vzdolž in na plezanje. Vsakemu telovadcu je bilo torej izvesti od določenih vaj po 7 vaj, in sicer po eno težno in kolebno na drogu in bradlji, po eno na konju na šir na obe strani in po eno na konju vzdolž; razen tega je imel vsak tekmovalec plezati po vrvi od višine 2 m 50 cm do višine 9 m 50 cm, t. j. 7 m, in sicer v višjem oddelku brez sklepa nog, v nižjem s sklepom.

Pri tem obsegu tekmovalja je mogel doseči vsak posameznik največ 40 točk, t. j. za vsako vajo po 5 točk, vrsta pa 240 točk, t. j. 6 krat 40 točk.

Tekmovalo se je naenkrat na 16 orodjih, na 8 v višjem in na 8 v nižjem oddelku. Tekmovali so najprej Slovenci, potem pa gosti.

Že zgodaj zjutraj je privabila tekmovalna telovadba mnogo občinstva na telovadišče, sčasoma pa je čimdalje bolj naraščalo število gledalcev kljub temu, da je bilo treba plačati vstopnino. Vzradostilo nas je to, ker priča, da zanimanje za telovadbo pri nas ni majhno, sigurno pa večje, nego so si domišljali prej naši prikriti in neprikriti nasprotniki.

Mnogobrojno občinstvo je dalo prizoru na telovadišču prav živahen značaj, to zlasti zjutraj okoli 10. ure, ko je bilo gledalcev nad 3000. Pri vsakem orodju jih je stalo polno, ki so najpozorneje opazovali vaje in poslušali izreke sodnikov. O klasifikacijah so bile živahne debate. Temu so se zdele umestne, drugemu zopet prestroge. „Vajo je tekmovalec vendar dobro izvedel in je zaslužil 4 točke.“

„Vajo si prekinil in odskok ni bil pravilen.“ — si čul vmes sodnika, kratko pojasnjujočega tekmovalcu slabjšo klasifikacijo. Debata med gledalci je tako prestrižena. Tudi že nastopa drug tekmovalec, pozornost se obrne nanj. Stopa strumno. Elegantno skoči na drog. Ta bo izborno telovadil. Pet točk si gotovo pribori. Par trenutkov . . . Vaja se je ponesrečila. Škoda. Tekmovalec se takoj prijavi za popravo. Tam glej drugo skupino! Tu se ti gledalci ne zanimajo toliko za klasifikacijo kakor za izvedbo vaje same. Izbrali pa so si tudi za opazovanje vrsto višjega oddelka pri bradlji. Same stoje! To je velikansko! Kako se napenjajo kite in žile! Sama železna telesa! Vsaka stoja vzbudi živahno priznanje, burno ploskanje. Tam zopet druga skupina gledalcev pri drogu za višji oddelek. Izvaja težno vajo Čeh. Krasno telo! Kako lepa je drža, kako nalahno se povzpne nad drog z nogama naprej v prednosu . . . In ta odskok! . . . „Živeli Čehi! Na zdar!“

Povsod vidiš enako zanimanje, enako navdušenost. Posebno tudi na glavni tribuni, kjer so se zbrali v velikem številu oni, ki jim ni toliko za posameznosti kakor do vtiska v celoti. Med njimi je vse polno amater-fotografov. Slikoviti prizori, ki se vrstijo vsak trenutek drug za drugim, so vredni tudi, da se posnamejo. Pred očmi ti miglja od živega tega gibanja. Tu sklopni naupor na drogu, tam počasen dvig v stojo na bradlji, drugod hitro kolo na konju na šir, zraven se vznáša krepko telo črez konja vzdolž, v ozadju visoko na vrvi plezalec . . . Povsod vrvenje, povsod krepko, zdravo življenje. Vedno nove vrste pristopajo k orodju in kar noče jih biti konec.

Po enajstih dopoldne se je prekinilo s tekmovalno telovadbo, da se je vršila izkušnja za nastop k prostim vajam, ki se bodo izvajale popoldne pri javni telovadbi. Tekma se je nadaljevala popoldne po kratkem odmoru od treh do trde noči.

Kakor zjutraj, tako je bila tekmovalna telovadba tudi popoldne živahna in ves čas si videl množice ljudi, ki so stale ob ograji nasproti orodju, določenemu za tekmovalne vaje. Za tekmovalce je bila popoldanska tekma vsled velike vročine precej napornejša nego zjutraj. Bili so tudi že zmučeni od dolgega čakanja in od nastopov, ki so se vršili dopoldne. Vendar začtega dela ni opustila sokolska vztrajnost. Izvzemši par tekmovalcev, niso odstopili od tekmovalja celo oni, ki so se bili kaj poškodovali.

Silno mnogokrat so se tekmovalci oglasili za poprave. Pri 100 izvedbah je bilo gotovo 60% poprav, če ne več. Številno so se zglašali za poprave zlasti Čehi, manj teknam nevajeni Slovenci.

Vse dosežne točke je dosegel v višjem oddelku le eden tekmovalec, v nižjem pa nihče. Klasifikovalo se je sploh v obeh oddelkih jako ostro. To strogo stališče, na katero so se postavili sodniki brez izjeme, je brez dvoma pravo! Le ob strogi klasifikaciji je mogoče izmed tekmovalcev odbrati

tiste, ki so zares na višku telovadbe in torej vredni najvišjega priznanja.

V višjem oddelku je znašal najkrajši čas plezanja do cilja $8\frac{3}{5}$ sekunde, v nižjem oddelku pa 10 sekund.

O podrobnih uspehih na drugem mestu.

Odlikovali so se pri tekmi pred vsemi češki Sokoli. Ali tudi s slovenskimi telovadci smemo biti zadovoljni. Dosegli so, dasi ne sijajen, vendar lep uspeh. Veseli nas, da je Sokolom iz obmejnih krajev pripadlo med Slovenci prvenstvo.

Naposled naj podamo še skupni pregled vrst in posameznikov, ki so si pridobili 70% ali več vseh dosežnih točk.

I. Višji oddenek.

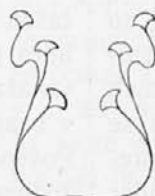
Vrste		Posamezniki	
Slovenci	gosti	Slovenci	gosti
2	16	9	92

II. Nižji oddenek.

Vrste		Posamezniki	
Slovenci	gosti	Slovenci	gosti
2	28	15	181

Razmerje števila Slovencev - posameznikov, ki so si pridobili 70% ali več vseh dosežnih točk, proti skupnemu številu Slovencev-posameznikov je nastopen:

Višji oddenek	Nižji oddenek
$9:22 = 40.90\%$	$15:47 = 31.91\%$

Izkaz

tekmovalnih vrst*) na II. zletu, ki so si pridobile vsaj 70% dosežnih točk.

Zap. št.	Ime, oziroma sedež društva, kateremu pripada vrsta	Ime župe	Ime vodnika vrste	Število do- seženih točk	Odstotek, ki ga da doseženo število točk
I. Višji oddelek.					
a) Slovenci.					
1	Celje	—	Smertnik Josip	182:75	76:14
2	Ljubljana	—	Kandare Fran	169:—	70:41
b) Gosti.					
1	Král. Vinohrady	Středočeská	Jirsák Miroslav	207:25	86:35
2	Litovel-Olomouc-Prostějov	Severomoravská	Balcar Václav	198:75	82:81
3	Brno	Rastislavova	Zezula Josip	198:—	82:50
4	Kladno	Budečská	Plodr Franta	191:—	79:58
5	Sokol Pražský	—	Ročák Rudolf	190:75	79:47
6	Král. Vyšehrad	Středočeská	Hvězda Anton	190:25	79:27
7	Praha Menší město	Podbělohorská	Seidl Josip	189:75	79:06
8	Smíchov	Jungmannova	Macenauer Rudolf	188:75	78:64
9	Kolin-Bydžov Nový-Poděbrady	Tyršova	Franc Frant.	188:—	78:33
10	Karlín	Barákova	Dušek Pavel	185:—	77:08
11	Plzeň	Plzeňská	Erben Franta	184:75	76:97
12	Žižkov - Král. Vinohrady - Kral. Više- hrad-Vršovice-Nusle	Středočeská	Štastný Josef	176:50	73:54
13	Zagreb	—	Šulce Dragutin	175:25	73:—
14	Jičín-Hořice	Čížkova	Flajšman Vladimír	173:50	72:29
15	Praha, Staré město - Vysočany	Barákova	Vagner Alois	172:50	71:87
16	Praha-Smíchov	Podbělohorská	Skrbek Jos.	171:—	71:25
II. Nižji oddelek.					
a) Slovenci.					
1	Gorica	—	Zadel Josip	170:—	70:83
2	Idrija	—	Pivk Leopold	169:—	70:41
b) Gosti.					
1	České Budějovice-Tréboň	Husova, češka	Sobota Josip	213:—	88:75
2	Mor. Ostrava - Orlová - Vis- kovic	Vých. Mor.-Slezská	Šmírák Martin	210:25	87:50
3	Smíchov	Jungmannova	Rejzek František	203:25	84:68
4	Brno-Husovice-Kral. Pole-Šlapanice	Rastislavova	Sedlák Frant.	201:—	83:75

*) Izkaz mnogobrojnih posameznikov, ki so si pridobili vsaj 70% vseh dosežnih točk, priobčimo prihodnjič.

Zap. št.	Ime, oziroma sedež društva, kateremu pripada vrsta	Ime župe	Ime vodnika vrste	Število do- seženih točk	Odstotek, ki ga da doseženo število točk
5	Plzeň	Plzeňská	Semerák František	200:50	83:54
6	Česka Třebová - Pardubice - Vysoké Mýto	Východočeská	Trefny Bogdan	196:25	81:77
7	Paka Nová-Lomnice nad Pop.	Krkonošská	Maly František	192:50	80:20
8	Zagreb	—	Bedekovič Janko	190:75	79:47
9	Král. Dvůr n. L.	Podkrkonošská	Městan Lad.	190:25	79:27
10	Boleslav Mladá	Fügnerova	Čepelák Karel	188:50	78:54
11	Olomouc	Severomoravská	Třiska Bohd.	187:75	78:22
12	Zlíchov-Radotín	Jungmannova	Šicha Rudolf	184:—	76:66
13	Plzeň	Plzeňská	Brož ěda	183:75	76:56
14	Rokycany-Hořovice	Rokycanova	Vlah Jos.	183:—	76:25
15	Jaroměř-Náchod-Josefov-Černožice- Skalice Č.	Podkrkonošská	Skalský Karel	182:50	76:04
16	Chlumec-Bydžov Novy-Kolín	Tyršova	Netolický Josip	180:25	75:10
17	Přerov - Hranice - Bystřice Vel. - Pro- stějov	Středomoravská	Stoupa Čeněk	179:25	74:68
18	Přibyslava-Čáslav-Hora Kutná-Vrby	Havličkova	Podhrázký Stanisl.	178:75	74:47
19	Budějovice České-Třeboň	Husova, česká	Ambrož Frant.	178:25	74:27
20	Nymburk-Poděbrady	Tyršova	Macháček Bohumil	177:75	74:06
21	Vsetín-Hustopeč-Bystřice	Palackého	Kučera Vil.	177:—	73:75
22	Kroměříž-Kulín-Zlín	Hanácká	Beňa Alois	176:50	73:54
23	Videň (Dunaj), „Sokol Videňský“	Dolnorakouská	Komárek Josip	176:50	73:54
24	Videň II.-Videň X.-Videň, „Sok. Tyrš“	Dolnorakouská	Tesařík Martin	176:25	73:43
25	Brod Uherský-Hradiště Uherské	Komenského	Anderle Jul.	175:75	73:22
26	Jičín-Železnice-Kopidlno-Veselí Vysoké	Čížkova	Kučera Josip	170:—	70:83
27	Vsetín-Vyzovice-Frenštát	Palackého	Kostelník Zdeněk	168:75	70:31

Raznoterosti.

Radi poročila o II. zletu smo izdali ta krat dve številki obenem. Prihodnja. 11. številka, izide dne 25. novembra.

Sokolska slavnost že javlja svoj vpliv. V dveh mesecih po njej nam je naznanjati rojstvo štirih novih sokolskih društev, to je več nego četrtna tega, kolikor se jih je ustanovilo prej v celih 40 letih! „Sokol“ v Brežicah že deluje. „Sokol“ v Rožni dolini je imel v nedeljo, dne 25. t. m. ustanovni občni zbor. Na Jesenicah in v Kamniku pa so priprave

dozorele toliko, da so pravila že vložena v po-trditev. Čujemo, da se pripravlja tudi „Sokol“ v Mariboru. Uspešnemu, pravemu sokolskemu delovanju novih društev na zdar!

Za večino slik v današnjem listu nam je prijazno prepustilo klišee uredništvo „Sokola“ v Pragi. Iskrena hvala!

„Slet Sokolstva v České Třebové“ je priredila Sokolská župa Východočeská v dneh 13., 14. in 15. avgusta 1904. Zlet je bil mo-gočna manifestacija. Javne telovadbe se je ude-ležilo 1000 telovadcev. Izvajale so se proste vaje z našega zleta.